

Temat lekcji: Społeczeństwo polskie po II wojnie światowej

Zagadnienie: Polska w epoce Gierka. Warunki życia w mniejszych miejscowościach

Relacja Marka Białego zarejestrowana w formie wideo przez Emilię Matuszewską w 2021 roku w Warszawie, sygnatura AHM_V_0206

Fragment wideo: „Siedlce w epoce Gierka” (3 min 10 s)

Wprowadzenie

Marek Biały urodził się w 1949 roku w Środzie Wielkopolskiej. Wychowywał się w Zaniemyślu, potem w Kępnie. W 1973 roku ukończył studia na Wydziale Odlewnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie i podjął pracę w krakowskim Instytucie Odlewnictwa. W tym czasie mieszkał u teściów w jednym pokoju z żoną i dzieckiem. W 1976 roku przeniósł się z rodziną do Siedlec, gdzie otrzymał pracę w Odlewni Staliwa Stalchemak, a wraz z nią mieszkanie. Rok wcześniej Siedlce zostały stolicą województwa, liczyły wówczas około 40 tys. mieszkańców.

W poniższym fragmencie Marek Biały wspomina, jakie wrażenie zrobiły na nim Siedlce w 1976 roku.

Transkrypcja nagrania

Marek Biały: Same Siedlce zrobiły na mnie przygnębiające... za mocno jest powiedziane „przygnębiające wrażenie”, bo nie mogłem... nie mogło przygnębiającego wrażenia zrobić w takim dosłownie przygnębiającym znaczeniu, bo pewnie bym szybko uciekł stamtąd. A myśmy tam jechali po to, żeby rozpocząć nowe życie. To było bardzo istotne. Więc nie chciałem, więc nie mówiłem o tym przygnębiającym tym, o samych Siedlcach, ale jak mnie spytali o to miasto, które już tam poznałem, chodząc po tych ulicach, uliczkach, to powiedziałem: – Wie ojciec co? [...] Ojczulek mówił, że Kieleckie to Polska „B”, to ja bym powiedział, że te Siedlce to Polska „E”. – Naprawdę. Naprawdę tak wyglądało miasto wojewódzkie.

Szokiem było dla mnie na przykład, że budynki, bloki mieszkalne nie miały gazu. Że gaz jak... z butli. Bo butla już była. A wiedziałem, jaki z butlą jest problem, bo w Zaniemyślu żeśmy używali butli wtedy. Jaki problem był z dostaniem butli. Jak się skończyła, to się

niekiedy miesiąc czekało na nową butlę. Być może, że tam z tymi butlami było lepiej. Idąc równoległą ulicą do głównej ulicy w Siedlcach, która... chyba dobrze pamiętam, wtedy była wybrukowana kocimi łbami, a od głównej ulicy dzieliły ją tylko przejściowe podwórka. Dwa domy były plecami do siebie, a tu się przechodziło. Można było przez to podwórko przejść. [...] To, co w Zaniemyślu nazywano rynsztokiem, czyli takie obniżenie z wybrukowanego podwórza, żeby woda odpływała gdzieś poza podwórze, które przy dużych opadach... trzeba było wygarniać tą wodę (co robiłem jako starsze dziecko z babcią, czy babcia sama: „Idź tam, bo już jest za dużo wody”), to tam, w tym wojewódzkim mieście, taki rynsztok z niektórych podwórek jeszcze szedł. W domy, drewniane domy, 200 metrów od głównej ulicy, czyli w centrum Siedlec. Drewniane domy, przy których normalna pompa stała. Nie taka pompa na szczęście, tylko... bo już była... wodociąg był założony, biegł w ulicy, tylko że pompa była taka... Trzeba było tylko dźwignię nacisnąć, woda leciała, z wiaderkiem, wiaderko się zanosilo do domu. Czyli nieskanalizowane i nie... niemające wody w domach. Tak wyglądały Siedlce.

Pytania do materiału źródłowego

1. Jakie wrażenie na panu Białym zrobiły w 1976 roku Siedlce? Co najbardziej zwróciło jego uwagę?
2. Czy waszym zdaniem powyższy opis Siedlec jest opisem miasta nowoczesnego? Co na tej podstawie można powiedzieć o zamożności i poziomie życia mieszkańców? Uzasadnijcie swoją odpowiedź.
3. Jak pan Biały nazwał tę część Polski w rozmowie z ojcem? Czy była to pozytywna, czy negatywna opinia? Do czego w ten sposób nawiązywał? Czy obecnie stosuje się tego rodzaju kategorie do opisywania Polski? Jak to oceniacie?

Zadania dodatkowe

1. Poszukajcie informacji, kiedy zakończono montaż instalacji gazowych w Siedlcach.
2. Poszukajcie informacji, kiedy ukończono montaż instalacji gazowych w waszych miejscowościach. Kiedy wasza okolica została zelektryfikowana i skanalizowana?

Pełna relacja dostępna jest na stronie <https://relacjebiograficzne.pl/demo/video/464-marek-bialy>.